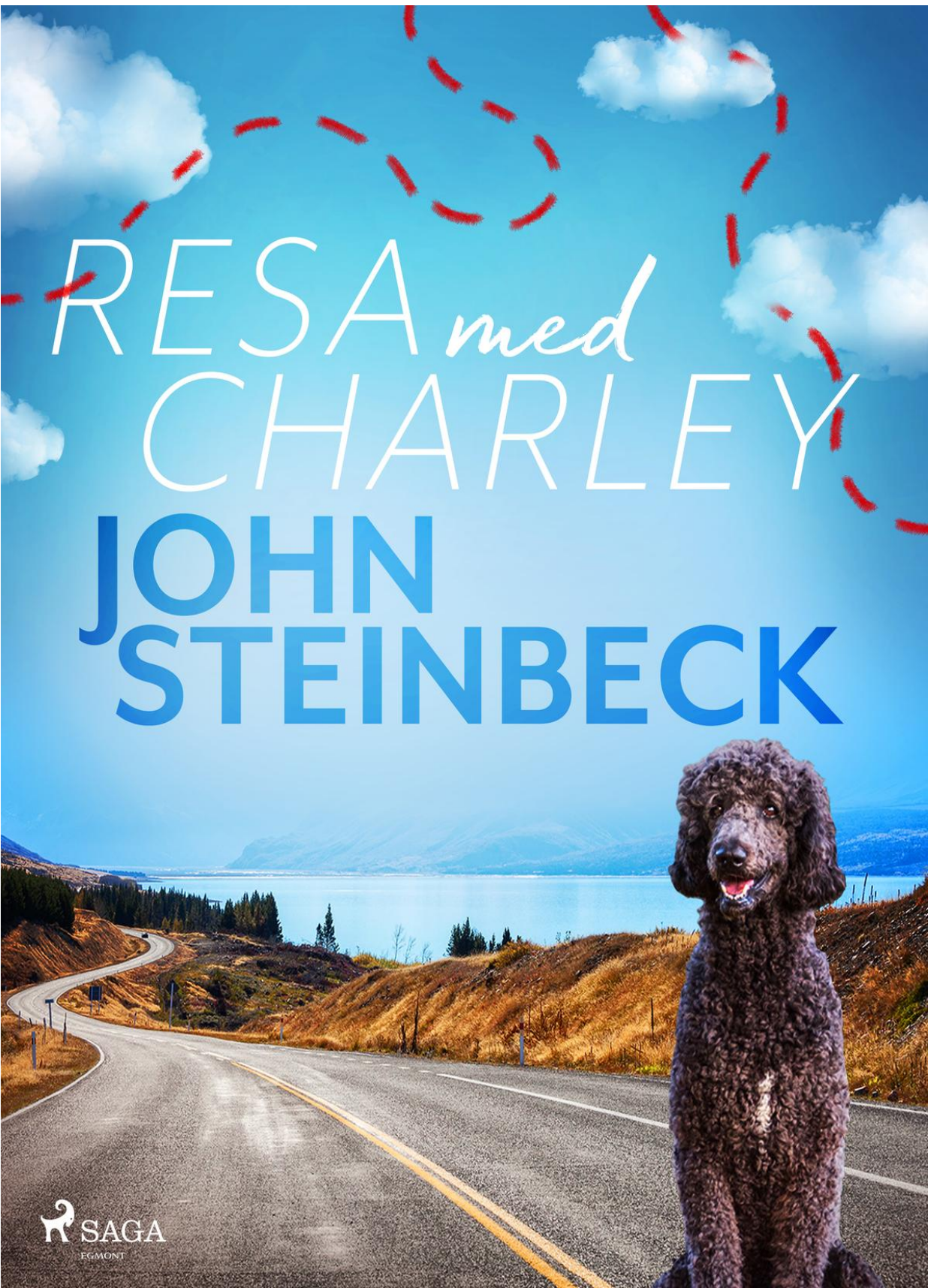

RESA *med*
CHARLEY
JOHN
STEINBECK

RESA *med*
CHARLEY
JOHN
STEINBECK

John Steinbeck

Resa med Charley

Saga

Resa med Charley
är översatt från engelska av Pelle Fritz-Crone efter
Travels With Charley

Omslagsfoto: Shutterstock
Copyright © 1962, 2018 John Steinbeck och SAGA Egmont, an imprint
of Lindhardt og Ringhof A/S Copenhagen

All rights reserved
ISBN: 9788711926840

1. E-boksutgåva, 2018
Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än
personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt
med författaren.

Lindhardtogringhof.dk

Saga är ett förlag i Lindhardt og Ringhof, ett förlag inom Egmont-
koncernen

FÖRSTA DELEN

När jag var mycket ung och längtade intensivt efter att vara någon annanstans försäkrade mig mogna människor att denna drift skulle gå över vid mogen ålder. När jag hade uppnått så kallad mogen ålder ordinerade man medelåldern som det bästa botemedlet. Väl uppe i medelåldern fick jag veta att ålderdomen skulle dämpa min oro, och nu när jag är femtioåttan kommer kanske seniliteten att göra susen. Ingenting har hjälpt. Fyra hesta tjut från en fartygssiren får mig alltjämt att trippa nervöst och känna rysningar i nacken. Ljudet av ett reoplan, en motor som värms upp, till och med klappret av skodda hästhovar på gatan framkallar de gamla välkända rysningarna, munnen blir torr och blicken frånvarande, det hettar i handflatorna och värker i magen högt uppe under bröstkorgen. Med andra ord - jag blir inte bättre; med ytterligare andra ord - en gång vagabond, alltid vagabond. Tyvärr är nog sjukdomen obotlig. Jag skriver ner detta, inte för att vägleda andra utan för att upplysa mig själv.

När rastlöshetens virus börjar angripa en oberäknelig människa, och vägen bort från hemmets dörr tycks vara bred och rak och ljuvlig, måste offret först rannsaka sig självt för att hitta en fullgod anledning att ge sig i väg. För den praktiske vagabonden är det inte svårt. Han har en inbyggd arsenal av anledningar att välja ur. Därefter måste han planera resan med tanke på tid och rum, välja riktning och bestämmelseort. Och slutligen måste han lägga upp resan i detalj. Hur han ska resa, vad han ska ta med sig, hur länge han ska stanna. Den delen av processen är evigt

oföränderlig. Jag noterar det endast för att vagabondlivets nykomlingar inte ska tro att de, liksom tonåringar i nykläckt synd, har hittat på det.

När en resa väl är planerad, förberedd och igångsatt inträder en ny faktor som blir dominerande. En tripp, en safari, en forskningsresa är en realitet, helt olik alla andra resor. Den har personlighet, temperament, individualitet, särprägel. En resa är i sig själv något personligt; det finns inte två likadana. Och alla planer, garantier, säkerhetsåtgärder och tvångsingripanden är fruktlösa. Vi upptäcker efter många års kamp att det inte är vi som tar en tripp; en tripp tar oss. Reseledare, tidtabeller, bokningar, allt vedertaget och oundvikligt stångar sig blodigt mot resans personlighet. Först när den tvättäkta vagabonden inser det kan han koppla av och finna sig till rätta. Först då försvinner missräkningarna. I så måtto är en resa som ett äktenskap. Man tar alldeles fel om man tror att man bemästrar den. Det känns skönt att ha fått säga detta, även om det bara är de som har erfarit det som kommer att förstå det.

Min plan var klar, koncis och förnuftig, om jag får säga det själv. I många år har jag rest i många delar av världen. I Amerika bor jag i New York eller gör en avstickare till Chicago eller San Francisco. Men New York är lika lite Amerika som Paris är Frankrike eller London är England. På så sätt upptäckte jag att jag inte kände mitt eget land. Jag, en amerikansk författare som skriver om Amerika, arbetade ur minnet, och minnet är på sin höjd en missvisande, otillräcklig källa. Jag hade inte hört Amerikas språk, inte känt lukten av gräs och träd och kloaker, inte sett dess berg och sjöar, dess färger och ljusskiftningar. Jag kände till förändringarna endast från böcker och tidningar. Men vad som var ännu värre, jag hade inte upplevt landet

känslomässigt på tjugofem år. Kort sagt, jag skrev om något som jag inte kände till, och det anser jag vara direkt brottsligt för en så kallad författare. Mina minnen var snedvridna av tjugofem mellanliggande år.

En gång i tiden for jag omkring i en gammal bagarbil, ett tvådörrars åbäke med madrass på golvet. Jag stannade där folk stannade eller samlades, jag lyssnade och iakttog och kände, och därvid fick jag en bild av mitt land, en exakt bild som förvanskades enbart av mina egna brister.

Så kom det sig att jag beslöt att ta mig en titt igen, att försöka återupptäcka detta vidunderland. Annars skulle jag inte i skrift kunna berätta de små diagnostiska sanningar som är grunden till den större sanningen. En stor svårighet uppstod. Under de tjugofem år som hade gått hade mitt namn hunnit bli ganska välkänt. Och min erfarenhet är att när folk har hört talas om en, det må vara fördelaktigt eller inte, så förändras de; på grund av blyghet eller andra egenskaper, som publicitet inger, beter de sig på ett annat sätt än under normala omständigheter. Därför var det nödvändigt att jag lämnade mitt namn och min identitet hemma. Jag måste förvandla mig till idel ögon och öron, ett slags ambulerande framkallningsplåt. Jag kunde inte skriva in mig i hotelligare, träffa människor som jag kände, intervjua andra eller ens ställa ingående frågor. Dessutom stör två eller flera människor det ekologiska systemet inom en trakt. Jag måste fara ensam och jag måste vara oberoende, ett slags tillfällig sköldpadda med sitt hus på ryggen.

Med detta för ögonen skrev jag till huvudkontoret för en stor firma som tillverkar truckar och lastbilar. Jag preciserade mina planer och vad jag behövde. Jag ville ha en trekvartstonstruck som kunde ta sig fram var som helst, även under svåra förhållanden, och på den trucken ville jag ha ett litet hus, byggt som kajutan på en liten båt. En

husvagn är svår att manövrera på bergvägar, är omöjlig att parkera - ofta är det förbjudet också - och är utsatt för många restriktioner. I sinom tid kom det specifikationer på ett kraftigt, snabbt, bekvämt fordon med ett krypin ovanpå - ett litet hus med dubbelsäng, gasspis med fyra lågor, kamin, kylskåp och butandrivna belysning, toalett, garderob, förvaringsrum, fönster med myggnät - precis vad jag ville ha. Det levererades på sommaren till mitt lilla fiskeställe i Sag Harbor nära spetsen av Long Island. Visserligen ville jag inte ge mig i väg förrän efter Labor Day, då nationen återgår till vardagslivet igen, men jag ville vänja mig vid mitt sköldpaddskal, utrusta det och lära känna det. Det kom i augusti, en vacker uppenbarelse, kraftfull och samtidigt smidig. Den var nästan lika lätthanterlig som en vanlig bil. Och på grund av att min planerade färd hade gett upphov till en del satiriska anmärkningar bland mina vänner kallade jag åkdonet Rocinante, vilket som bekant var namnet på Don Quijotes häst.

Eftersom jag inte gjorde någon hemlighet av min plan uppstod en del kontroverser bland mina vänner och rådgivare. (En planerad resa framkläcker stim av rådgivare.) Man sa mig att eftersom min förläggare hade gjort allt för att sprida mitt fotografi så mycket som möjligt, så skulle det vara omöjligt för mig att resa omkring utan att bli igenkänd. Låt mig redan nu säga att under denna färd på över 16000 kilometer genom 34 stater blev jag inte igenkänd en enda gång. Jag tror att folk identifierar saker och ting endast i deras sammanhang. Till och med de som kanske skulle ha känt igen mig mot en bakgrund som man förknippade med mig identifierade mig aldrig i Rocinante.

Många sa att namnet Rocinante, målat på sidan av trucken i spansk 1600-talsskrift, skulle väcka nyfikenhet och förfrågningar på en del platser. Jag vet inte hur många

människor som kände igen namnet, men det var i alla fall ingen som frågade om det.

Därefter sa man att en främling som for omkring i landet skulle kunna väcka undran och till och med misstankar. Därför tog jag med mig en hagelbössa, två gevär och ett par kastspön, för jag har gjort den erfarenheten att en karl som är ute på jakt eller fiske möter förståelse och till och med gillande. Men jag har i själva verket jagat färdigt. Numera varken dödar eller fångar jag något som jag inte kan få ner i en stekpanna; jag är för gammal för nöjesjakt. Denna rekvisita visade sig vara onödig.

Folk sa att nummerskyltarna skulle väcka intresse och kanske ge upphov till frågor, eftersom de var det enda synliga kännetecknet på att jag var från New York. Det gjorde de också – kanske tjugo eller trettio gånger på hela resan. Men sådana kontakter följde ett oföränderligt mönster, ungefär i den här stilen:

Ortsbo: "New York, va?"

Jag: "Just det."

Ortsbo: "Jag var där 1938 – eller var det trettinio? Alice, var det trettiåtta eller trettinio vi var i New York?"

Alice: "Det var trettisex. Det minns jag, för det var det året Alfred dog."

Ortsbo: "Hur som helst tyckte jag det var avskyvärt. Skulle inte vilja bo där om jag så fick betalt."

Många var uppriktigt oroliga för att jag skulle resa ensam, utsatt för risken att bli överfallen, rånad, misshandlad. Det är välbekant att våra vägar är farliga. Och jag måste erkänna att jag hyste allvarliga farhågor. Det var en del år sen jag hade varit ensam, anonym, utan vänner, utan något av den trygghet som man får genom familj, vänner och medhjälpare. Faran utgör ingen realitet. Det är bara en mycket ensam, hjälplös känsla till en början – ett slags känsla av övergivenhet. Därför tog jag med mig

en kamrat på resan – en gammal fransk gentlemannapudel vid namn Charley. Egentligen heter han Charles le Chien. Han är född i Bercy i utkanten av Paris och uppfostrad i Frankrike, och visserligen kan han lite pudelengelska men reagerar snabbt endast för kommandoord på franska. Annars måste han översätta och det sinkar honom. Han är mycket stor, har en färg som kallas *bleu* och är också blå när han är ren. Charley är den borne diplomaten. Han föredrar att underhandla framför att slåss, och det med all rätt eftersom han är en mycket dålig slagskämpe. Bara en enda gång under sina tio levnadsår har han råkat illa ut – när han träffade en hund som vägrade att underhandla. Charley blev av med en bit av högra örat den gången. Men han är en bra vakthund – ryter som ett lejon, vilket är ämnat att för nattvandrande främlingar dölja det faktum att han inte skulle kunna bita sig ut ur en *cornet du papier*. Han är en god vän och färdkamrat, och kan inte tänka sig något bättre än att resa. Om han förekommer lite mycket i den här skildringen är det därför att han bidrog till att göra resan så angenäm. En hund, framför allt en så exotisk som Charley, är en föreningslänk mellan främlingar. Många samtal på vägen började med: "Vad är det där för slags hund?"

Metoderna att inleda en konversation är allmängiltiga. Jag visste sen gammalt och fann åter att det bästa sättet att åstadkomma uppmärksamhet, hjälp och konversation är att inte hitta vägen. Den man som ser sin mor ligga och svälta ihjäl på en väg och sparkar henne i magen för att komma fram, kan med glädje ägna flera timmar av sin tid åt att ge fel anvisningar åt en fullständig främling som uppger sig ha kört vilse.

Under de stora ekarna på mitt ställe i Sag Harbor stod Rocinante, stilig och fulländad, och grannar kom på visit,

även grannar som vi inte ens visste att vi hade. Jag såg i deras ögon något som jag skulle få se om och om igen överallt i landet – en brinnande lust att resa, röra på sig, komma i väg, vart som helst, bort Härifrån. De talade stillsamt om att de ville ge sig i väg en dag, fara omkring, fria och obundna, inte mot något utan bort från något. Jag såg den där blicken och hörde denna längtan överallt i varenda stat som jag besökte. Så gott som varenda amerikan längtar efter att röra på sig. En liten pojke på ungefär tretton år kom tillbaka varje dag. Han stod blygt avvaktande och tittade på Rocinante; han kikade in genom dörren, lade sig till och med på marken och studerade de extra kraftiga fjädrarna. Han var tyst och allestädes närvarande. Han kom till och med om natten för att stirra på Rocinante. Efter en vecka kunde han inte behärska sig längre. Orden arbetade sig huvudstupa rakt igenom hans blyghet. Han sa: "Om jag får följa med ska jag göra vad som helst. Jag ska laga mat, jag ska diska och göra allt jobb och ta hand om er."

Oturligt nog för mig förstod jag hans längtan. "Gärna för mig", sa jag. "Men det går tyvärr inte för din skola och dina föräldrar och en massa andra saker."

"Jag ska göra vad som helst", sa han. Och det tror jag säkert. Han gav antagligen aldrig upp förrän jag till slut körde i väg utan honom. Han hade samma dröm som jag har haft i hela mitt liv, och det finns inget botemedel.

Att utrusta Rocinante var en långvarig och angenäm sysselsättning. Jag tog alltför mycket med mig, men jag visste inte vad jag kunde råka ut för. Reservverktyg, bogserlinor, en liten talja, grävverktyg, bräckjärn, verktyg för alla upptänkliga ändamål. Så var det reservproviant. Jag skulle befinna mig i de nordvästra staterna sent på året och skulle råka ut för snö. Jag förberedde mig för minst en

veckas isolering. Vattenfrågan var löst; Rocinante hade en tank på hundra liter.

Jag tänkte att jag kunde skriva lite på vägen, kanske essäer, förmodligen anteckningar, förvisso brev. Jag tog med mig skriv- och karbonpapper, skrivmaskin, pennor, anteckningsböcker, och dessutom lexikon, en massiv uppslagsbok och ett dussin andra referensböcker, stora saker. Vår förmåga till självbedrägeri är antagligen gränslös. Jag visste mycket väl att jag sällan gör anteckningar, och om jag gör det antingen tappar jag dem eller kan inte läsa dem. Jag visste också av trettio års yrkeserfarenhet att jag inte kan skriva om en händelse omedelbart. Den måste jäsa. Jag måste göra det som en vän kallar att "idissla" den en tid innan den sjunker ner. Och trots denna självkänedom försåg jag Rocinante med skrivmaterial som skulle ha räckt till tio volymer. Dessutom tog jag med sjuttiofem kilo böcker av det slag som man inte har kommit sig för med att läsa - och det är naturligtvis sådana böcker som man aldrig kommer sig för att läsa. Vidare konserver, hagelpatroner, kulpatroner, verktygslådor och alltför mycket kläder, filtar och kuddar, och på tok för många skor och stövlar, vadderade nylonunderkläder, servis och diskbalja av plast, en reservgasbehållare. De alltför tungt lastade fjädrarna knakade och sjönk allt mer och mer. Jag skulle tro nu att jag hade med mig ungefär fyra gånger för mycket av allting.

Charley är tankeläsare. Det har förekommit många resor under hans livstid, och han har ofta blivit lämnad hemma. Långt innan resväskorna har kommit fram vet han att vi ska ge oss i väg, och han vankar av och an och är orolig och gnäller och blir lätt hysterisk fast han är så gammal. Under de veckor förberedelserna varade sprang han i vägen hela tiden och var till ett sabla besvär. Han började gömma sig i

Rocinante, smög sig dit in och försökte göra sig så liten som möjligt.

Labor Day närmade sig, den sanningens dag då horder av barn skulle vara lediga från skolan och millioner föräldrar skulle vara ute på landsvägarna. Jag var beredd att ge mig i väg så snart som möjligt efter den dagen. Och ungefär vid den tiden rapporterades orkanen Donna sopa sig väg från Karibiska havet i riktning mot oss. Där ute på spetsen av Long Island har vi upplevt tillräckligt mycket av den sorten för att vara synnerligen respektfulla. När en orkan närmar sig förbereder vi oss som inför en belägring. Vår lilla vik är tämligen väl skyddad men inte *så* väl.

Allteftersom Donna närmade sig fyllde jag fotogenlamporna, såg över handpumpen till brunnen och surrade fast allt löst. Jag har en sex och en halv meter lång ruffad båt, *Fayre Eleyne*. Jag skalkade henne och tog henne ut till mitten av viken, kastade ut ett stort gammalmodigt stockankare med halvtumskätting och lät henne få stort svajrum. Så förankrad skulle hon kunna rida ut en vind på över tvåhundra kilometer i timmen om inte stäven slets loss.

Donna drog vidare. Vi tog fram en batteriradio att höra rapporterna på eftersom elektriciteten skulle gå om Donna slog till. Men det var ytterligare ett bekymmer – Rocinante som stod mellan träden. I en vaken mardröm såg jag ett träd braka ner på henne och krossa henne som en lus. Jag ställde henne ur vägen för ett tänkbart direkt fall, men det kunde mycket väl hända att en hel trädtopp flög ett tjugotal meter genom luften och mosade henne.

Framåt morgonkvisten hörde vi i radio att vi skulle drabbas av orkanen, och vid tiotiden fick vi veta att dess centrum skulle passera över oss och att det skulle nå oss kl. 13.07 – någon liknande exakt tid. Vår vik låg stilla utan en

krusning, men vattnet var fortfarande mörkt och *Fayre Eleyne* red behagfullt lojt för ankaret.

Vår vik är bättre skyddad än de flesta andra, och därför kom många småbåtar in för att ankra. Och jag såg med rädsla att många av ägarna inte förstod sig på att förtöja. Till slut kom två vackra båtar in, den ena bogserande den andra. Ett lätt ankare åkte i och båtarna lämnades, den ena med fören fastgjord vid den andras akter, och båda inom svajrum för *Fayre Eleyne*. Jag tog en megafon, gick längst ut på piren och försökte protestera mot denna dårskap, men antingen hörde inte ägarna mig eller också förstod de inte eller brydde sig inte om det.

Orkanen kom precis på den tidpunkt som hade förutsagts och den rev upp vattnet som ett svart lakan. Den hamrade som en knytnäve. Hela toppen på en ek brakade ner och svepte över stugan där vi stod och tittade på. Nästa vindstöt slängde upp ett av de stora fönstren. Jag pressade igen det och drev in kilar upptill och nertill med en handyxa. Som vi hade väntat gick både ljuset och telefonen vid första vindstöten. Och en flodvåg på två och en halv meter uppgavs vara i antågande. Vi såg vinden slita i marken och vattnet som ett koppel framrusande terrier. Träden pressades ner och böjde sig som gräs, och det piskade vattnet kastade upp gräddlilmande skum. En båt slets loss och kanade upp på stranden, sen ännu en. Hus som hade byggts under den milda våren och försommaren blev överspolade av vågor ända upp till övervåningen. Vår stuga ligger på en liten kulle tio meter ovanför vattenytan. Men den stigande floden sköljde över vår höga pir. Allteftersom vinden ändrade riktning flyttade jag Rocinante för att hela tiden ha henne på läsidan av de stora ekarna. *Fayre Eleyne* red elegant och svängde som en vindflöjel i den skiftande vinden.

De två båtar som hade förtöjts tillsammans hade vid det laget trasslat in sig i varandra. Bogserlinan hade fastnat under propellern, och de båda skroven dunkade och skrapade mot varandra. En båt till hade draggat och strandat på en lerbänk.

Charley har inga nerver. Varken gevärsskott eller åska, explosioner eller blåsväder bekommer honom det minsta. Mitt i det dånande ovädret hittade han en skön plats under ett bord och somnade.

Vinden slutade lika plötsligt som den hade börjat, men vågorna fortsatte av bara farten och floden steg allt högre och högre. Alla pirarna omkring vår lilla vik hade försvunnit under vattnet, och bara pollarna och ledstängerna syntes. Tystnaden var som ett brusande ljud. Radion meddelade att vi befann oss i Donnas centrum, det stilla och skrämmande lugnet mitt i det kretsande ovädret. Jag vet inte hur länge lugnet varade. Väntetiden verkade lång. Och sen drabbades vi från andra sidan, av vinden från motsatt håll. *Fayre Eleyne* svängde mjukt runt och vände fören mot vinden. Men de båda hoptrasslade båtarna draggade, drev ner mot *Fayre Eleyne* och klämde fast henne mellan sig. Kämpande och protesterande draggade hon med vinden och trycktes mot en angränsande pir, och vi hörde hur hennes skrov gnällde mot ekpålarna. Vindhastigheten var nu uppe i över hundrafemtio kilometer i timmen.

I nästa ögonblick sprang jag kämpande mot vinden runt inre delen av viken på väg mot piren där båtarna höll på att hugga sönder varandra. Jag tror att min fru, som *Fayre Eleyne* är uppkallad efter, sprang efter mig och skrek åt mig att stanna. Själva piren stod över en meter under vatten, men det stack upp pollare som jag kunde ta tag i. Jag arbetade mig utåt steg för steg med vatten ända upp till bröstfickorna, medan pålandsvinden stänkte vatten in i

munnen på mig. Min båt skrek och jämrade sig mot piren och skyggade som en skrämmd kalv. Så tog jag ett hopp och kravlade mig ombord på henne. För första gången i mitt liv hade jag en kniv när jag behövde en. De vinddrivna båtarna, som klämde *Eleyne* mellan sig, pressade henne mot piren. Jag kapade ankartåget och bogserlinan och sparkade loss dem, och de drev i land på lerbanken. Men *Eleynes* ankarkätting var intakt och det gamla stora ankaråbäket hade fortfarande fäste, en femtio kilos järnklump med spjutformiga flyn, breda som skövlar.

Eleynes motor är inte alltid tjänstvillig, men den här gången startade den med detsamma. Jag klamrade mig fast på däck med vänster hand nere i styrhytten för att manövrera ratt och gas och växelspak. Och båten försökte faktiskt hjälpa till - så skräckslagen var hon antagligen. Jag lirkade henne ut och drog upp ankarkättingen med höger hand. I vanliga fall kan jag knappt få upp det där ankaret med båda händerna ens i lugnt väder. Men allt gick fint den här gången. Jag drog ankaret utåt och det vippade runt och släppte taget. Sen lyfte jag upp det från botten och vände *Eleyne* mot vinden och gav henne mer gas, och vi stävade upp mot den förbannade vinden och fick styrfart. Det var som om vi banade oss väg genom tjock gröt. Hundra meter från stranden lät jag ankaret gå, och det plumsade i och fick fäste i botten, och *Fayre Eleyne* rätade upp sig och höjde stäven och tycktes dra en lättnadens suck.

Ja, där var jag, hundra meter från land med Donna ylande ovanför mig som ett koppel jakthundar med vita morrhår. Ingen julle kunde klara sig en minut i det vädret. Jag såg en lösreven gren dansa förbi och hoppade helt enkelt i efter den. Det var ingen fara. Om jag kunde hålla huvudet ovanför vattnet måste jag driva i land, men de halvlånga gummistövlar som jag hade på mig blev faktiskt ganska tunga. Det kunde inte ha tagit mer än tre minuter

innan jag bottnade och den andra Fayre Eleyne och en granne drog upp mig. Först då började jag skaka i hela kroppen, men det kändes skönt att titta ut och se vår lilla båt rida tryggt och makligt för ankaret. Jag måste ha sträckt mig när jag drog upp ankaret med ena handen, för jag behövde lite hjälp för att ta mig hem; ett dricksglas whisky på köksbordet var också till lite hjälp. Jag har senare försökt dra upp det där ankaret med en hand men har inte lyckats.

Vinden mojnade snabbt och lämnade oss i förödelsen - kraftledningarna nerblåsta och ingen telefon på en vecka. Men Rocinante hade inte blivit det minsta skadad.

ANDRA DELEN

När man planerar en resa på lång sikt undrar jag om man inte innerst inne är övertygad om att den aldrig kommer att bli av. Allteftersom stunden närmade sig blev min varma säng och vårt trivsamma hus allt kärare, och min dyra hustru allt ovärderligare. Det föreföll vanvettigt att avstå från dessa i tre månader för att kasta sig ut i strapatser och okända faror. Jag ville inte ge mig i väg. Det måste hända något som hindrade mig från att resa, men det gjorde det inte. Jag kunde naturligtvis bli sjuk, men det var i hemlighet en av de egentliga orsakerna till att jag över huvud taget gav mig i väg. Vintern före hade jag ådragit mig en av dessa försiktigt omnämnda åkommor som varslar om annalkande ålderdom. När jag hade blivit bra från den fick jag den vanliga föreläsningen om att ta det lugnt, banta, inskränka tillförseln av kolesterol. Det är många män som råkar ut för det, och jag tror läkarna har lärt sig litanian utantill. Många av mina vänner hade varit utsatta för det. Föreläsningen slucar med: "Ta det lugnt. Ni är inte någon ungdom längre." Och jag hade sett så många börja packa in sig i bomull, kväva sina impulser, sätta skyggglappar på sina lidelser och gradvis lämna mandomen för att försjunka i ett slags andlig och kroppslig halvinvaliditet. Till detta uppmuntras de av hustrur och släktingar, och det är en så behaglig fälla.

Vem vill inte vara medelpunkt för andras omsorg? Det är så många män som kommer in i en andra barndom. De försakar sin obändiga natur mot löftet om obetydligt ökad livslängd. Husets herre blir i själva verket lillen. Och jag

har föreställt mig den möjligheten med något av fasa. För jag har alltid levt stormigt, druckit enormt, ätit för mycket eller inte alls, sovit dygnet runt eller inte fått en blund på två nätter, arbetat för hårt och för länge i ren extas eller bara slöat bort tiden. Jag har burit, släpat, slitit, älskat med glädje och tagit mina kopparslagare som en naturlig följd, inte som ett straff. Jag ville inte offra frenesin för förmånen av ett ombonat liv. Min hustru gifte sig med en man; jag kunde inte inse varför hon skulle ärva en baby. Jag visste att det skulle bli påfrestande att köra en husbil över 16 000 kilometer, ensam och utan hjälp, på alla slags vägar, men för mig utgjorde det motgiftet mot den pjoskigt sjukliges gift. Och jag för min del vill inte byta ut kvalitet mot kvantitet. Om denna planerade resa skulle visa sig bli för mycket, då var det i vilket fall som helst dags att packa ihop. Jag har sett så många män dra ut på sortin, sjukligt ovilliga att lämna scenen. Det är dålig teater likaväl som dålig livsstil. Jag är lycklig nog att ha en hustru som tycker om att vara kvinna, vilket betyder att hon tycker om män, inte till åren komna småbarn. Trots att just denna anledning till resan aldrig diskuterades är jag säker på att hon förstod den.

Morgonen kom, en klar morgon med ett gulbrunt stänk av höst i solljuset. Min hustru och jag skildes mycket hastigt, för vi tycker båda illa om avskedstaganden, och ingen av oss ville vara den som blev kvar. Hon rusade motorn på sin bil och fräste i väg till New York, och jag körde Rocinante till Shelter Island-färjan med Charley bredvid mig, och sen till en andra färja till Greenport och en tredje från Orient Point till Connecticuts kust, tvärsöver Long Island Sound, för jag ville undvika New York-trafiken och komma en bra bit på väg. Och jag erkänner att jag kände mig tröstlöst ensam.

Solen sken skarpt på färjans däck och det var bara en timme in till fastlandet. En vacker slup höll undan för oss med genuan svällande som en buktad scarf, och alla kustfartygen ångade ut genom sundet eller vaggade tungt på väg mot New York. Så gled en ubåt upp till ytan ett stycke bort, och dagen förlorade något av sitt klara skimmer. Lite längre bort skar ännu en mörk skugga genom vattnet och så ytterligare en; de har ju sin bas i New London och detta är deras hem. Och de upprätthåller kanske världsfreden med sitt gift. Jag önskar att jag kunde tycka om ubåtar, för då skulle jag kanske tycka att de var vackra, men de är avsedda som förstörelsevapen, och visserligen kan de kanske utforska och kartlägga havsbotten och skapa nya handelsvägar under polarisen, men deras huvudsyfte är destruktivt. Och jag minns alltför väl när jag reste över Atlanten med ett trupptransportfartyg och visste att det någonstans på vägen lurade hotfulla företeelser som sökte efter oss med sina stjälkade ögon. Ljuset liksom mister sin glans när jag ser dem och minns de sönderbrända män som drogs upp ur det oljetäckta havet. Och nu är ubåtarna utrustade för massmord, vårt enda idiotiska sätt att avvärja massmord.

Det stod bara några få människor i blåsten på den skramlande järnfärjans övre däck. En ung man i trenchcoat och med majsgult silkeshår och riddarsporreblå ögon, rödkantade av den pinande vinden, vände sig mot mig och pekade. "Det är den där nya", sa han. "Den kan stanna nere i tre månader."

"Hur kan ni skilja på dem?"

"Jag känner till dem. Jag tjänstgör på dem."

"De atomdrivna?"

"Inte än, men jag har en farbror som är på en sån, och snart så kanske ..."

"Ni har inte uniform."

"Har just fått permis."

"Gillar ni att tjänstgöra på dem?"

"Visst. Det är bra lön och fina - framtidsutsikter."

"Skulle ni vilja stanna nere i tre månader?"

"Tja, man vänjer sig väl. Maten är bra och det är filmföreställningar och - jag skulle gärna vilja fara under Nordpolen. Skulle inte ni det?"

"Jo, kanske det."

"Och det är filmföreställningar och fina - framtidsutsikter."

"Var är ni ifrån?"

"Där bortifrån - New London - född där. Min farbror och två kusiner till mig är i ubåtstjänst. Vi är visst riktiga ubåtsmänniskor i vår familj."

"Jag blir nervös av ubåtar."

"Å, det kommer man över, sir. Efter en liten tid tänker man inte ens på att man är under vattnet - om det inte är nåt fel på en förstås. Har ni klaustrofobi?"

"Nej."

"Då så. Man vänjer sig snart. Ska vi gå ner och ta en kopp kaffe? Vi har gott om tid."

"Gärna det."

Och det kan hända att han har rätt och jag fel. Det är hans värld, inte min längre. Det finns ingen vrede i hans riddarsporreblå ögon, och ingen fruktan och inget hat heller, så det är kanske i sin ordning. Det är bara ett jobb med bra lön och fina framtidsutsikter. Jag får inte lassa mina minnen och min fruktan på honom. Det kommer kanske inte att ske igen, men det blir hans sak. Det är hans värld nu. Han förstår kanske saker som jag aldrig kommer att begripa.

Vi drack vårt kaffe ur pappmuggar, och genom färjans fyrkantiga fönster pekade han ut torrdockorna och skroven av de nya ubåtarna.

”Det fina med det är att om det blir storm kan man bara dyka ner i lugnt vatten. Man sover som en baby medan det rasar ett helvetes oväder där uppe.” Han förklarade hur jag skulle komma ut ur staden, och det var en av de få riktiga anvisningar jag fick på resan.

”Adjö då”, sade jag. ”Jag hoppas ni ska få en ljus - framtid.”

”Den ser ganska lovande ut. Adjö, sir.”

Och när jag sen körde längs en av Connecticuts småvägar, som var trädkantad och omgiven av trädgårdar, kände jag att han hade gett mig mod och tillförsikt.

I veckor hade jag studerat kartor i stor skala och liten skala, men kartor är inte det minsta verkliga - de kan vara tyranner. Jag vet människor som är så fördjupade i vägkartor att de aldrig ser den trakt de kör igenom, och andra som, efter att ha lagt upp en rutt, envist håller sig till den som om de körde på en räls. Jag svängde in Rocinante på en liten offentlig campingplats och tog fram mina kartböcker. Och plötsligt blev Förenta staterna orimligt stort och omöjligt att någonsin fara igenom. Jag undrade hur tusan jag hade kunnat sylta in mig i ett projekt som inte gick att utföra. Det var som att börja skriva en roman. När jag står inför den tröstlöst omöjliga uppgiften att skriva femhundra sidor grips jag av en hopplös känsla av fiasko och jag vet att jag aldrig kan klara det. Det händer varenda gång. Så skriver jag så småningom en sida och sen en till. Ett dagsverke är allt jag kan förmå mig till att planera, och jag räknar aldrig med möjligheten att någonsin bli färdig. Så var det nu när jag tittade på den färggranna projektionen av det gigantiska Amerika. Bladen på träden kring campingplatsen hängde tätt och tungt; de växte inte längre utan vajade slappt i väntan på den första frosten, som skulle kasta färg över dem, och den andra,

som skulle tvinga dem till marken och göra slut på deras säsong.

Charley är en storväxt hund. När han satt bredvid mig på sätet var hans huvud nästan i jämnhöjd med mitt. Han satte nosen tätt intill mitt öra och sa: "Ftt." Han är den enda hund jag vet som kan uttala konsonanten F. Det beror på att hans framtänder är skeva, en tragedi som hindrar honom från att delta i hundutställningar; på grund av att framtänderna i överkäken nuddar lätt vid underläppen kan Charley uttala F. Ordet "Ftt" betyder vanligtvis att han skulle vilja saluera en buske eller ett träd. Jag öppnade dörren och släppte ut honom, och han satte i gång med sin ceremoni. Han behöver inte tänka efter för att göra det på rätt sätt. Jag har märkt att Charley är intelligentare än jag på vissa områden, men på andra är han bottenlöst okunnig. Han kan inte läsa, kan inte köra bil och har inte något hum om matematik. Men ingen kan mäta sig med honom på hans eget verksamhetsfält, där han nu var i farten med att långsamt och majestätiskt snusa omkring på och inviga ett visst område. Naturligtvis är hans horisont begränsad, men hur vidsträckt är min?

Vi körde vidare norr ut denna hösteftermiddag. Eftersom jag var min egen tyckte jag det kunde vara trevligt att bjuda folk som jag träffade på vägen till mitt hem på en drink, men jag hade glömt att ta med mig sprit. Men det finns små trevliga spritbutiker längs småvägarna i den här staten. Jag visste att en del stater hade spritförbud men hade glömt vilka, och det var lika bra att lägga upp ett lager. Det låg en liten butik ett bra stycke från vägen i en sockerlönnsdunge. Den hade en välskött trädgård och blomlådor. Ägaren var en ung-gammal man med grått ansikte, antagligen nykterist. Han slog upp orderboken och slätade ut karbonpapperna mycket omsorgsfullt. Man vet aldrig vad folk vill ha att dricka. Jag beställde bourbon och

skotsk whisky, gin, vermut, vodka, en medelgod konjak, lagrad ciderlikör och en låda öl. Det borde räcka för nästan alla eventualiteter. Det var en stor order för en liten butik. Ägaren var imponerad.

"Det måste bli ett väldigt kalas."

"Nej då - det är bara färdproviant."

Han hjälpte mig att bära ut kartongerna och jag öppnade Rocinantes dörr.

"Åker ni i den där?"

"Ja visst."

"Vart då?"

"Överallt."

Och då såg jag det som jag skulle få se så många gånger på resan - en längtansfull blick. "Herregud, om jag ändå kunde få följa med."

"Trivs ni inte här?"

"Jo då. Det är bra här, men jag skulle vilja resa ändå."

"Ni vet ju inte ens vart jag ska."

"Det bryr jag mig inte om. Jag reser gärna vart som helst."

Till slut måste jag söka mig bort från de trädkantade vägarna och ta mig genom städerna. Hartford och Providence och liknande stora städer är hektiska av fabriksdrift, nerlusade av trafik. Det tar mycket längre tid att fara genom städer än att köra flera hundra kilometer. Och när man försöker hitta vägen genom det labyrintiska trafikmönstret har man inga möjligheter att se något. Men nu har jag farit genom hundratals små och stora städer med alla sorters scenerier och i alla möjliga väderleksförhållanden, och de är förstås alla olika och människorna skiljer sig delvis från varandra, men på vissa punkter är de lika. Amerikanska städer är som grävlingssgryt, kantade av skräp - allesammans - omgivna av högar av rostiga bilvrak och nästan begravda under

avfall. Allting som vi använder ligger i lådor, kartonger, lårar, det så kallade emballage som vi älskar så högt. De högar av saker som vi slänger bort är mycket mer skrymmande än det som vi använder. Om inte av annat så kan vi av detta se vilket vilt och vårdslöst överflöd vår produktion skapar, och slöseri tycks vara kännetecknet. Medan jag körde tänkte jag på hur man i Frankrike eller Italien skulle ha sparat och på något sätt använt varenda en av dessa bortkastade saker. Det är inte sagt som kritik av det ena eller det andra systemet, men jag undrar om det kommer en tid då vi inte längre har råd med denna slösaktighet - kemiskt avfall i floderna, metallskrot överallt och atomavfall begravt djupt ner i jorden eller nersänkt i havet. När en indianby blev för överhopad av sitt eget avskräde flyttade invånarna. Och vi har ingenstans att ta vägen.

Jag hade lovat min yngste son att säga adjö till honom när jag passerade hans skola i Deerfield i Massachusetts, men jag kom dit för sent för att väcka honom, så jag körde uppför bergslutningen och hittade en mjölkaffär, köpte mjölk och bad att få campa under ett äppelträd. Ägaren var filosofie doktor i matematik, och han måste ha fått en viss utbildning i filosofi. Han gillade sitt jobb och han ville inte vara någon annanstans - en av de ytterst få nöjda människor som jag träffade på hela resan.

Jag föredrar att dra en slöja över mitt besök i Eaglebrookskolan. Läsaren kan säkert föreställa sig vilken effekt Rocinante hade på tvåhundra skolfångar i tonårsåldern, som just hade börjat avtjäna sitt vinterstraff. De invaderade min husbil i flockar, och ibland var det upptill femton stycken i det lilla krypinet på en gång. Och de gav mig hövligt mördande blickar därför att jag kunde ge mig i väg men inte de. Min egen son kommer antagligen aldrig att förlåta mig. Kort efter det att jag hade gett mig